

R E G É L Ő.

PESTEN Csötörtökön Aprilis 25^{kén} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csötörtökön.
Évnegyedi díjja helyben 1 ft 36 kr boritéktalanul; postán 2 ft ezüstben.
Három évnegyedre helyben 4 ft 48 kr; postán 6 ft.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Soproni kádárlegény. *(Folytatás és végzet.)*

18.

Ezen tó partján akart tehát a' fiatal pár andalogni. Az ifiú bodnärmestert számtalan gyermekkori emlékezetek, sőt érzés, és csendes hála-is kötelezték a' tóhoz. Hiszen rajta tanulta az uszást, neki köszönheté tehát közvetlenül a' haragos Dunából megmenekedését. 'S még sem mert valamit e' felől szóllani, félvén, ne hogy Zsuzsiját ismét megsértse. Karon fogva vezeté azonban ötét, 's mindig nyájason pillantván szemei közé azt akará kifürkészni, vallyon a' legyező szellő, a' hullámoknak gyengéd csapkodásaik, a' tónak napfényben remegő ezüst tükre, a' nádasnak suhogása nem indítják-e szivét vidámságra, vagy legalább jótékony megújulásra.

A' menyecske azonnal eltalálta férjének szives czélzását. Viszonozá azt, mint tudá, meg szorítá József kezét, bókolt feléje, 's végremondá: „Énekelj nekem valahára ismét valamit, hiszen már egészen elfelejtesz danolni!”

József különös lágyságot érze szívében, tarka képek-kint válták-fel egymást lelkében a' Dunán szenvedett fergetegre, vesztéségre, semmivé lett reményére, Zsuzsinak földi menyet készíteni akaró kívánságára emlékeztető gondolatjai. Most tehát semmikép sem szánhatta magát valamely fiatalkori vagy más örömdal éneklésére. Elkezdett azonban egy szomorú nótát, melyet bizonyos halász gyermekcztől tanult a' Rajna (Rhenus) mellett e' képpen:

A' széles tó tulsó partján
Egy szép fiú epedez,
Egy királynak, buslakodván,
Leányaért gerjedez.

„Ah te lelkem választottja,
Szivem csak téged ohajt,
De két nagy viz elszakasztja
Tőled, bár mennyit sohajt.”

„Az egyik viz könnyem árja,
Másik a' mély tó vize,
Könnyem egyre szaporítja,
'S keserűbb lesz az íze.“

A' leány gyertyát ragasztott
Tóba tett könnyű fára,
Mit a' gyors viz, és szél hajtott
Kedvese tanyájára.

19.

Zsuzsi most hirtelen meg állott, hevesen megragadva József karját, 's ki-nyujtott kézzel mutatván monda: „Nézd, nézd, mi emelkedik ott fel a' vizből!“ József a' mutatott hely felé nézván azonnal vett valamit észre, mi hullámokkal küszködő kutyanak fejéhez hasonlita. „Ó szegény állat! — sohajta Zsuzsi sajnálkozva — még pedig milly messze van a' parttól, 's mindig vissza verődik. Bizonyosan bele fúl.“

József tüzesen nézett felesége szemébe. „Ez nem fog történni, kedves Zsuzsim, mivel Te sajnálsz. Tud ám József uszni!“ 's ezt mondván le veté felső ruháját.

„Ó ne tedd ezt — felele félénken Zsuzsi — hiszen arra nincs szükség. Ott a' csalitban egy csónak áll.“ —

József-is észre vevén a' ladikot sebesen oda futott, meg oldá, evezőt ragad kezébe, 's nem gondolván egy sereg felrepülő nádi veréb csapkodása, ingerkedő csufolásával, minden erejéből hajtá sajkáját a' látvány felé. Mennél közelebb ért a' kutya főnek vélt tárgyhoz, mennél inkább hányá azt ide 's tova a' vízhabzása, majd hozzá közelebb, majd ismét messzebre ragadván, annál tüzesebben iparkodék utánna, 's olly hevesen evezett, hogy a' menyecskét félelmes aggodás fogná-el.

Végre elérvén igyekezete céljához, messze a' vízbe előre hajlott, 's a' kezébe kapott tárgyat mutogatván magosra felugrott a' csónakban, 's olly erősen, mint csak tudott, kiáltozá: „Zsuzsi, Istenem, meg van a' sulykom!“

20.

Zsuzsi úgy megijedett, hogy reszketés fogá-el egész testét. Öszve tett kezeit aggodva emelé az ég felé mondván: „Már ismét ezen boldogtalan gondolatjával jön elő! Milly sokáig viselé magát okosan; mennyit kértem már, hagyna-fel eme bohóságával, 's felfogadtam, hogy még szeretni fogom, ha — —“

De József teljes erejéből evezett a' nádas part és Zsu-

zsi felé; alig közelite parthoz, midőn szárazra ugri, Zsuzsit magához a' pázsitra vonta, 's mondá: „Im vedd, — lásd hiv maradtam-e hozzád. Ebbe rejtém-el legdrágább kincsemet, melly bördőmmel együtt a' Duna örvényébe merült!”

Zsuzsi alig hitt szemének; tagadni nem lehetett, hogy az izsappal bevont sulyok csak ugyan csinosan volt kifarragva, 's éppen azon alakokkal ékeskedett, mellyeket József öreg atyjok előtt emlegetett. „De hát hogy történhetik ez? Még is esnek csudák?” kérdé a' szorongatott szívű Zsuzsi.

„Ki tudja, — viszonzá tüzesen József — ha hű szívek könnyörögnek érte! Már csak tudd meg! — én minden reggel 's estve imádkoztam sulykomért!”

„Isten rendelése marad ez mindenkor; — folytatá tovább nyugodtabban, de érzékenyen — hogy a' Duna számos földalatti vizekkel van egybe köttetésben, azt nekem már a' hajón-is beszéllették. Az én bördőmnnek tehát valamelly kőszirten vagy fatövön kellett felakadni, lassankint talán fel oldozódott, vagy a' bőr megrothadott, és — de mit késünk olly sokáig? Nyisd csak fel kincses ládácskamat, srófold ki nyelét!”

A' még mindig kétségeskedő Zsuzsi megpróbálá, de mivel a' nyél belé dagadt, József erősebb 's gyakorlottabb markának kellett segiteni. Midőn a' nyél ki vala srófolva, látta Zsuzsi, hogy a' sulyok belseje ki volt vájva. József egymás után 15 aranyat koczogtata ki belőle. „Lásd édes feleségecském, — monda az öröm miatt szinte magán kívül ragadtatott József, — ez volt takarékos szerzeményem, két aranyat anyám 's apád adott, tizenhármát pedig, a' mit vándorlásom közben meg gazdálkodtam, néked szántam menyegzői ruhára, arany boglár-csatra, vagy gyűrűre. — De már most, jer galambom, jer!” — Még egyszer megkoczogtatá kezével a' sulyok felső oldalát — „íme itt van gyűrűd-is! Lásd gyöngyöm, még most-is rajta csügg ama veres selyemszál, mellyről leszakitád!

21.

A' kellemetes menyecske szinte könnyei özönébe merült zokogása miatt; sokaig egy szót se tudott szólni, és

semmikép sem nyugtathatá magát. József előtt a' pázsiton térdre esett, feléje emelé kezeit, 's több ízben nyakára borult: „Ó te jó, kedves Józsefem — monda — én téged hivatlennek tartalak — ó bocsásd meg hibámat, ha teheted — ah én téged mindenkor olly nagyon, rendkívül szerettelek, még akkor-is midőn magamban ezen vonzódáso-mat el-is nyomtam; de ama gyanúm, hogy te rólam csak egy parányi pillantatig-is meg feledkezhetél, hogy gyűrű-met eladhattad, vagy elajándékoztad, — ez — ez volt az, mi ekkoraig szívemet terhelé, 's vissza jötted óta szabadon lélekzeni nem hagyott.“

József le csókolá Zsuzsi ajkairól szép szavait, fel emelé őtet, 's vissza menetre emlékezteté. De előbb a' csónakot ismét lelánczoló; az ülő deszkára pedig — (mert ma minden embernek részt kelle venni József örömében, 's hiszen a' csónak segíté őtet boldogsága elérésére) — az ismeretlen csónaktulajdonos számára három pengő huszast tett, 's már most karját nyújtá az induló félben levő szép mesterasszonynak.

22.

Ut közben Zsuzsi néha néha oldalaslag kancsingatott férjére, 's úgy látszott, mintha még valami fekünnék szívén, pedig nem tudá, mikép hozhatná elő. „Halljad József, — így kezdé végre huzamós hangon, 's férje kezét hófehérségű, szépen ránczolt gallérjához szorítá — én igazságtalanságot, pedig megbocsáthatlant követtem-el elled, kivált az utóbbi napokban, noha csak szeretetből; már én nem tudtam tovább szívemnek ellent állani. Mert — látod — ah! József, kedves Józsefem, e' földön már semmi hijja sincs boldogságunknak; már most tudom, hogy hűséges vagy, — és — nem! már a' többit meg nem mondhatom — azt neked kell kitalálni!“

József magán kívül volt örömében, Zsuzsi szemébe tekintetett, 's ez több ízben majd mosolyogva majd örömében sirva integetett, 's igenlette boldog reményöknek megvalósodását. — Nem volt vége József csókjai 's öleléseinek, míg Zsuzsi azoknak félbe szakasztását jónak találta. — „Már most mond-el a' végét-is amaz éneknek, — monda — — mellyet az imént kezdettél. Semmi sem

olly kellemetlen, mint a' mit illy félig meddig végez az ember.“

„De már ezt nem teszem — felele enyelegve József — azon ének szomorún végződik, pedig ma — ó csak tehetném — Istennek ezen szép világán semmiféle élő teremtmény szomorú ne legyen, annyival kevesbé valamelly szerető sziv, még az énekben sem. Azon ének egy vízbe veszett uszót emleget, de én most, miután sulykomat megtaláltam, egészen, sőt kétszeresen szabadultam ki az örvényből. Majd inkább más valamit énekelek.“

El-is kezdé dalját — Isten, tudja, valamelly mesterénél, vagy menyegzői asztalnál tanulta-e a' verseit énekelni szerető József, vagy ömledező szive képzelte-e őtet hevenyében költővé — 's a' mellett gyengén 's könnyeden ringatta karjai közt feleségét ezen ének tactusa szerint:

Ha két szerető boldog sziv öszve kel
Korán költi-fel Kakas őket reggel,
Örül az ég ekkor, a' föld mosolyog,
Nincs akkor e' földön — nincs terhes dolog.

'S akár hol nyugosznak, bár merre járnak,
Utjokban csak rózsák, angyalok állnak.
Csókolnak, enyelgnek, nevetnek — de csitt! —
Már fészkel a' gólya 's kelepel im itt!

József most ismét Zsuzsi nyakába borult, bár menyit vonakodott-is a' szép menyecske, mig végre egyet rá csapott, 's komolyan mondá: Szégyeld magad! gondold-meg, milly közel vagyunk a' városhoz, — nézd ott kukucsál-ki a' hálósapkás kapuirnok (Thorschreiber) kertjének sövénye megül.“

Talán még eddig nálok boldogabb pár nem tért vissza a' városba, — a' nap szinte olly szépen, valamint egykori elválásuk estvéjén, de még szebben-is festé arany 's bíbor színével a' nyugoti vidéknek havashegyét (Schneeberg) 's bérceit, — az előttök elterült békes várost gesztenyései-vel együtt már-is violakék árnyék borítá.

'S miután Zsuzsinak ideje beteljesedék, akkor a' boldog fiatal mester egy erős fiúcskát csókola karján, ki midőn lábaira-is tudott állani, a' gyermekei boldogságán ifiadó nagyapának legkedvesebb kincse lett. A' kedves fiúcskát

ülében tartó bájos fiatal anya egy szent-képhez hasonlított, 's mivel a' közel heverő hordókban soha hiány nem volt, Raphaelnak széken ülő Madonnájára emlékeztetett, 's ama szerencsés találmány estvéje óta mindig viritőbb 's jobb kedvű lett, úgy, hogy már most Józsefnek se volt többé oka Zsuzsijának csendes engedelmesége ellen panaszkodni. Lehullott a' kéreg, melly a' jó menyecske szívét be von-
ta; ismét bátrabb, élénkebb (lebhafter) lön, vére tüzesebben szökdécselt ereiben; szeme ismét naptisztasággal ragyogott, 's menyői boldogság ereszkedett-le ismét mind az ő, mind férje számára.

Jegyzés. Ezen elbeszélés alapvonásai a' fertővidéki lakosoknak szájról szájra elágazott hagyományi regéjén épül. Sokan ezzel azt akarják be bizonyítani, hogy a' Fertő tavát a' Duna tölti meg-vízzel, a' min mások kételkednek. Bár illyes beszéd valósága rege által be nem valósodhatik, de a' csupa tagadó vélemény se lehet czáfolhatlan. Nehéz állítani, hogy az elbeszélte történetet a' bizonyító véleménynek valamelly védelmezője mintegy bizonyági eszközül költhette; mert kétség kívül állitmányának igazsága felől hiteles kezeséget kívántak volna. Azonban ama történetből inkább csak gyanítás támadhatott. Mind az, mi a' Fertő folyóvize felől emlékezetben fentartatott, 's a' tó melletti bődüsköves fördők tűzés viz által feldult vidékre 's egykori földrázásfa mutatnak. Egyébiránt tudjuk, hogy, valamint a' Fertő, úgy a' számos ponty-halat nevelő Duna-is sok nagyobb 's kisebb folyókkal áll össze köttetésben, 's magyar országot számos ágaival, 's fordulásaival hasítja keresztül. A' Fertő tavában most-is többféle folyóvizek menetele látszik; hiteles tudósítások szerint még a' karpathok leg magosb esucesai alatt levő tavakban-is olyan hajó töredékek, 's más hajóneműk találtattak, mellyeket csak tengeren, vagy nagyobb folyamokon láthatni; 's ezért az illyes tavakat tengerszemeknek nevezik. Ki ismeri olly pontosan a' föld belsejét, hogy a' Duna 's Fertő öszveköttetését teljes bizonyossággal mesének állithatná, vagy kicsoda az, ki a' Herodot atyától reánk maradt történetben előforduló Polykrates gyűrűjét hiszi, 's még-is minden tartozkodás nélkül mendemondának nevezné a' barna Zsuzsikának a' soproni becsületes kádárlegény remeksulykába rejtett gyűrűjét.

ÉLETTÖRTÉNET.

Székely Klára.

A' nemes lelket, erkölcsös tettet, hősi bátorságot egyiránt szokta tisztelni nem csak jó barátunk, hanem bár milly durva ellenségünk-is. Honi asszonyaink hazafiságos tűzé-

nek, vitéz viseletének remekét bizonyítá-be Ormozdi Székely Klára, Székely Lukács és Ferencz testvére, a' híres Perényi Péternek, magyar ország főkapitányának, 's I-ső Ferdinand cancellárjának házas társa.

Budát, honunk fővárosát, Izabella királyné, Zápolya János hitvese kezeiből csalárd mesterséggel keríté kezeire a' pusztító Török. Már is a' menyei ítélő szék eleibe levén szállítva Zápolya, midőn a' Frankok királya Ferencz által Austria ellen fel tüzelt Szoliman 1543-ban nagy hadi erővel Szemendria előtt tanyázott. Előre küldött vezérei Ulman-Beg, Murath és Achmet tót országnak több jeles várait már-is hatalmuk alá hódítván, a' Dráva jobb partjához közel fekvő Valpó várát kezdék ostromlani. Bár ezen jeles erőségnek tulajdonosa az említett Perényi Péter felségbántás iránt vádoltatván a' bécsújhelyi fogságban várta megítéltetését, és így veszélyben forgó birtokának, abba zárkozott kedves életpárjának oltalmára hatalmas kezével nem siethetett; de azért a' vár asszonya Székely Klára, várnagyának Árki (Archo) Mihálynak segedelme mellett, Valpót három hónapig olly férjfiasan védelmezte, hogy az ostromló Töröknek minden dühe sikeretlenül pattana vissza a' vár falairól. — 2-dik Szoliman végre bosszonkodva a' várbelieknek olly tartós ellentállásán, 's háta megett semmi erőséget sem akarván türni, Junius 23-án egész erejével jelent-meg a' vár elejébe, 's azt meg szállotta. Nehezen kerithette volna kezére, hacsak a' gyáva 's megrémült őrkatonák gyalázatos tette arra nem segíti vala. Ezen árulók t. i. miután a' vár asszonya, 's védője nyilatkoztatná, hogy inkább meghalni akarna, hogy sem a' várat feladja, megfogván a' jeles Amazont a' várnaggal és várral együtt még az napon által adák a' Töröknek. De méltó büntetés várta a' pribékeket; mert a' vitézséget ellenségében is becsülni tudó Szoliman a' jeles Amazont dicséretekkel halmozván gazdagon meg ajándékozá, az árulokat pedig egyig leölette.

II. JELES MONDÁS.

Használd az időt.

Minden órának leszakaszod virágát,

A' jövődőnek sivatag homályait

Bizd az Istenség vezető kezére

'S élj az idővel!

Berzsenyi Barátjához. 32. l.

III. VILÁGI TELEGRAF.

Férj-kéretés. Persia és India közt tanyázó bizonyos hegy-lakosoknál (magát a' tartományt nem volna tanácsos egészen kijelelni) az a' szokás uralkodik, hogy a' — fehérszemélyek választják férjeiket. — Ha t. i. valamelyik férfi megtetszik egy felserdült leánynak, ez egy dobost (az európai öreg anyók surrogatúját) küld hozzá, 's általa egy kendőt tüzet annak süvegére azon tőjével, mellyel haját szokta megtűzni. Midőn a' dobos ezt nyilvános helyen teszi, megmondja a' kérető Szépnek nevét, 's ha a' férfi savanyú képet nem mutat annak hallattára, azonnal elveheti a' Szüzet, ha még előbb (ó boldog tartomány!) az ipának lefizetheti a' leányáért kívánt díjt.

Sze kr é ny e si.

Magyar arany fogyasztása külföldön. Egyik porosz (burkus) hirlap szerint Rotschild váltókereskedő a' frankfurti pénzverő házban nem régiben két millió forintára kör m ö c z i aranyat ércrudakká olvasztatott, melly munkalat, mint hirtelik 4,000 forintra menő nyereséget adott. — Jele, hogy a' magyar aranyok nagyon-is becsültetnek a' külföldön belső értékek végett.

Jutalomkérés. Lyon mellett egy fiatal asszonyszemély a' csónakból vízbe fordult, mit egy fiatal ember észre vevén, vízbe ugrik, 's a' szépet megmenti. Alig hozzá őt szárazra, midőn a' dáma schawlját még a' folyamban látja uszkalni. A' bátor uszó másodszor-is hullám közé rohan, 's a' kihozott kendőt meg mentett szépe elejébe teszi. Ezen fiatal ember egy patikás, 's vagyontalan volt. Más nap a' leányszónak gazdag szülőjítől megkérdezettvén, milyen jutalmat kívánna szép tettéért, ezt felelé: „Ötet magát, vagy semmit!“

Komoly rejtvény.

A' pillantat, melly bátyámnak életét eloltotta,

'S sirba királyi pálcáját, koronáját sujtotta,

Azonnal éltem világát kéntelen meg gyujtani,

Azontul nekem koronát, 's királypálcát nyujtani.

Boldogabb lesz-e kormányom a' jövődő megtanít,

Annak jó időt jósolok, ki a' jóhoz bátran szít.

Előbbi rejtvény: 1) Világosvárban. 2) Hatházban.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, urak utszája 612.